

ROMAN

ÖĞRENCİ KIZ

ÖĞRENCİ
KIZ

ÇEVİRİ: BARIŞ BAYIKSEL

6. BASKI
♥ can
modern

OSAMU DAZAI
ÖĞRENCİ KIZ

Can Modern

Öğrenci Kız, Osamu Dazai

Japonca aslından çeviren: Barış Bayıksel

女生徒 (Joseito)

İlk baskı: Isagoya Shobō, 1939

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Sakuhinsha, 2012

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2020

6. basım: Kasım 2024, İstanbul

Bu kitabın 6. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Emrah Serdan

Düzeltili: Mert Tokur, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. A.Ş.

Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No:3/4

Zeytinburnu/İstanbul, Tel: (212) 613 17 33 Fax: (212) 5013117

Sertifika No: 4605

ISBN 978-975-07-6480-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

OSAMU DAZAI
ÖĞRENCİ KIZ

UZUN ÖYKÜ

Japonca aslından çeviren

Bariş Bayıksel

♥can

Osamu Dazai'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

İnsanlığımı Yitirirken, 2024

Pandora'nın Kutusu, 2024

OSAMU DAZAI, asıl adı Shuji Tsushima. 1909'da Kanagi'de doğdu. 19 yaşında ilk intihar girişimi sonrası ailesi tarafından reddedildi. 1930'da Tokyo Üniversitesi'nde Fransız Filolojisi okumaya başladı ama bitirmedi ve sonrasında iş bulmakta zorlandı. Okul yıllarında ünlü yazar Masuji Ibuse'yle arkadaş oldu, ilk öykülerini yayımladı, bu öyküleri 1936'da *Bannen* (İhtiyarlık) kitabında derledi. *Öğrenci Kız* 1939'da yayımlandı. Dazai kronik solunum rahatsızlığı nedeniyle İkinci Dünya Savaşı'nda savaşmadı. Tokyo'daki evi ABD bombardımanı sırasında iki defa yandı. 1939'da Ishihara Michiko'yla evlenerek yeni bir hayata başlayan Dazai'nin en üretken ve en parlak dönemi savaştan hemen sonraki yıllar oldu. *Batan Güneş'te* (1947) bir soylu ailenin çöküşü üzerinden yitip giden Japonya'yı anlatmış, *İnsanlığımı Yitirirken*'le (1948) krizde olan Japon kimliğini ve geleneklerini açıkça eleştirmişti. 1948'de sevgilisi Tomie Yamazaki'yle birlikte Tamagawa Kanalı'na atlayarak intihar etti.

BARIŞ BAYIKSEL, 1981'de Ankara'da doğdu. Kobe Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Kobo Abe'nin *Kumların Kadını*, *Başkasının Yüzü* ve *Virane Harita* kitaplarını çevirdi.

Sabah gözlerimi açarken hissettiğim şey çok ilginç. Saklambaç oynarken kapkaranlık dolabın içinde çömelip çıt çıkarmadan saklanmışken, dolabın kapısı bir anda açılıp, Deko, "Sobe!" diye bağırdığında içeri giren gün ışığından kamaşan gözlerim ve sonrasındaki garip ne yapacağını bilememe hissi. Arkasından gelen heyecan, kimononun yakalarını birleştirmeye çalışarak biraz utangaç halde dolaptan çıkıp aniden gıcık kapışım, işte o his. Yok o da değil. Birazcık daha dayanılmaz bir şey. Bir kutuyu açmışsın da içinden daha küçük bir kutu çıkmış, o küçük kutuyu açtığında yine daha küçük bir kutu çıkmış, onu da açtığında içinden yine küçük bir kutu çıkmış, yine küçük bir kutu çıkmış, böyle böyle yedi-sekiz kutuyu açınca sonunda zar kadar bir kutu çıkmış da onu da açıp baktığında içinde hiçbir şey olmadığını, bomboş olduğunu görmüşsün gibi bir his. Buna daha yakın. Pat diye gözlerini açmak falan dedikleri şey yalan. Bulanık sudaki nişasta yavaş yavaş dibe çöküp de yüzeyin billurlaşması gibi, sonunda yorulup gözlerini açıyorsun. Sabahlarda hiç utanma yok. İçimi dolduran üzüntü katlanılacak gibi değil. Nefret ediyorum, nefret. Sabahları en çirkin halim. Bacaklarım bitap, şimdiden hiçbir şey yapasım gelmiyor. Doğru dürüst uyuyamadığım için mi acaba? İnsanın sabahları sağlığının

zirvesinde olduğu falan yalan. Sabahlar gri. Hep aynı. Bomboş. Sabahları yataktayken hep karamsar oluyorum. Bıkıyorum. Ne kadar iğrenç pişmanlık duygusu varsa bir anda içimi dolduruyor. Kıvranıp kalıyorum.

Sabahlar işkence.

“Baba,” diye usulca sesleniyorum. Garip bir şekilde utangaç ve mutlu kalkıp çabucak yatağı toparlıyorum. Yer yatağını dolaba kaldırırken kendi kendime, “Yallah!” dediğimi fark edip şaşırdım. Hiç böyle kaba saba sözler sarf edecek bir kız olduğumu düşünmezdim. Tam da yaşlı kadınların ağzına yakışacak sözler bunlar – “yallah”mış. Neden ağzımdan böyle bir şey çıktı ki? Sanki içimde bir yerlerde yaşlı bir teyze falan gizli. İğrenç. Bundan böyle dikkat etsem iyi olur. Bir seferinde birinin yürüyüş şeklinden iğrenmiş, sonra da aslında tıpatıp aynı şekilde yürüdüğümü fark etmiştim. Aynı o zamanki gibi fena halde moralim bozuldu.

Sabahları kendime hiç güvenim yok.

Üzerimde geceliğimle makyaj masasının karşısına geçtim. Gözlüklerimi takmadan aynaya baktığımda yüzüm biraz bulanık, nemli görünüyor. Yüzümde en nefret ettiğim şey bu gözlükler ama onların da kendine has, başkalarının bilemeyeceği iyi tarafları var. Gözlüklerimi çıkarıp uzaklara bakmayı seviyorum. Her şey sislerle örtülü, bir rüya, bir zoetrop gibi harika görünüyor. Kirli olan hiçbir şey yok. Sadece büyük şeyler, taze, güçlü renkler, ışıklar var. Gözlüklerimi çıkarıp insanlara bakmayı da seviyorum. Baktığım herkesin yüzü nazik, güzel, güleç görünüyor. Üstelik gözlüklerimi takmadığımda ne birileriyle kavga etmek istiyorum ne de kötü bir söz söylemek. Sadece sessiz, dalgın duruyorum o kadar. Öyle anlarda kendimin de insanlara iyi huylu göründüğümü düşündüğümde daha da rahatlıyor, birilerine sırnaşmak istiyor, iyi yürekli oluyorum.

Yok yok, bu gözlükler sevilecek gibi değil. Gözlük taktığında yüzün ortadan kayboluyor. Gözlük yüzde beliren herhangi bir duygunun, romantizmin, güzelliğin, şiddetin, zayıflığın, masumiyetin, hüznün önüne geçiveriyor. Üstelik gözlerle anlaşmayı da inanılmaz derecede zorlaştırıyor.

Gözlükler hayalet gibi.

Kendi gözlüklerimden nefret ettiğimden midir nedir, gözlerin güzelliğinin en önemli şey olduğunu düşünüyorum. Burnunu göremeseler de, ağzın gizlenmiş de olsa, gözlerin onlara bakını daha güzel yaşamaya heveslendiriyorsa yeter bence. Benim koca gözlerden ise hiçbir halt olmaz. Durmadan kendi gözlerime bakınca sinirim bozuluyor. Annem bile gözlerimde iş olmadığını söylüyor. Gözlerinin ferri kaçmış dedikleri benim gözler için olsa gerek. Aklıma kömür parçalarını getiriyorlar, sinir oluyorum. Bakın işte. Çok fenalar. Her aynaya baktığımda içimden keşke gözlerim daha nemli olsaydı diye geçiriyorum. Mavi bir göl gibi gözler. Yeşil çimlere uzanmış, gökyüzünü seyrederken, arada bir yukarıda süzülen bulutları yansıtan gözler. Kuşların gölgelerini bile en ince ayrıntısına kadar yansıtan. Bir sürü güzel gözlü insanla tanışmak istiyorum.

Bugün mayısın ilk günü diye düşününce neşem biraz yerine geldi. Sevinmemek elde değil. Yaza az kaldı. Bahçeye çıktığımda çiçeklenen çilekleri gördüm. Babamın öldüğü gerçeği garip gelmeye başladı. Ölüp yok olmak denen şey anlaşılması zor bir şey. Anlayamıyorum. Ablamı, ayrıldığım insanları, uzun zamandır görmediklerimi özleyorum. Sabahları, geçmişte yaşananlar, geçmişte kalan insanlar hemen yanı başımda sanki. Turp turşusunun o yavan kokusu gibi. Dayanılmaz bir şey.

Köpeklerim Capi ile Garip (tam bir gariban olduğu için Garip adını koyduk) birbirlerine dolana dolana ko-

şup geldiler. İkisini de karşıma oturtup yalnızca Capi'yi sevdim. Capi'nin bembeyaz parlayan tüyleri çok güzel görünüyor. Garip'se kirli. Capi'yi sevince Garip'in yanda ağlamaklı ağlamaklı baktığının farkındayım. Garip'in topal olduğunun da farkındayım. Garip'in bu acınası halinden nefret ediyorum. O kadar zavallı ki dayanamayıp bile bile kötü davranıyorum. Garip, sokak köpeklerine benzediği için her an yakalanıp öldürülebilir. Ayağı da malum, kaçmaya çalışsa bile başaramaz. Hadi, Garip! Dağlara, bir yerlere kaç. Nasıl olsa kimse seni sevmeyecek. Bir an önce öl gitsin. Ben sadece Garip'e değil insanlara da kötü davranan bir kızım. Gerçekten fenayım. Milleti kızdırıp kıskırtıyorum. Verandada Capi'nin başını okşayıp otururken yemyeşil yaprakları gördükçe kendimi zavallı hissedip toprağa oturasım geldi.

Ağlamayı deneyeyim dedim. Nefesimi tutup gözlerim kanlanınca biraz gözyaşı akar diye düşündüm ama olmadı. Belki de artık gözyaşları olmayan bir kızım.

Vazgeçip odaları temizlemeye giriştim. Temizlik yaparken bir de baktım ki *Tocin Okiçi*¹ filminden bir şarkı mırıldanıyorum. Duyan oldu mu diye etrafı kolaçan etmek zorunda kaldım. Normalde Mozart'tı, Bach'tı dinlemem gerekirken söylediğim şarkıya bak! Yer yatağını kaldırıırken "Yallah", temizlik yaparken *Tocin Okiçi*. Ben bitmişim artık. Uyanırken böyleyse uyurken neler sayıkladığımı düşünmeyeyim daha iyi. Ama biraz komiğime de gitti doğrusu. Süpürgeyi bırakıp kendi kendime güldüm.

Dikmeyi dün bitirdiğim iç çamaşırımı giydim. Diğerken göğüs kısmına küçük, beyaz bir de gül işlemiştim. Üstüne bir şey giydiğimde gül görünmüyor. Kimse

1. Kenji Mizoguchi'nin 1930 tarihli filmi. (Y.N.)

orada olduğunu bilmeyecek. Bu tür şeylerde üstüme yok.

Annem birilerinin çöpçatanlık işlerine kendini iyice kaptırdı yine. Sabah erkenden çıkmış. Annem eskiden beri başkalarına yardım için elinden geleni yaptığından bunlara alışığım ama yine de bu enerjiyi nereden bulduğuna şaşırıyorum. Babam kendini fazlasıyla çalışmalarına verdiği için onun yapması gerekenleri de annem hallederdi. Babamın sosyal hayatla en ufak bağı olmadığı halde annem hoş insanları çevresine toplamayı bilirdi. Annemle babam farklı yönleri sahip olmalarına rağmen birbirlerine hep saygı duymuşlar. Hiçbir fena tarafı olmayan, zarif, huzurlu bir çift mi demeli? Of, ne ukalayım.

Miso çorbası ısınana kadar mutfak kapısının oraya oturup dalgın dalgın dışarıdaki ağaçları seyrettim. Bunun üzerine sanki geçmişte de gelecekte de buraya oturup aynı pozisyonda hem de aynı şeyleri düşünerek ağaçları seyretmiş, seyredecekmış gibi, geçmiş, şimdi ve geleceği tek bir anda hissediyormuş gibi garip bir hisse kapıldım. Daha önce de başıma geldiği oldu. Biriyle oturmuş konuşuyorum diyelim. Bakışlarım masanın bir köşesine sabitlenip öylece kalıyor. Sadece ağzım hareket ediyor. Böyle anlarda tuhaf bir sanrıya kendimi kaptırıyorum. Bir zamanlar yine aynı bu şekilde, aynı şeylerden bahsederken, gözlerim masanın bir köşesine takılı kalmış da ileride de aynı şey tamamen aynı şekilde tekrar edecekmış gibi bir his çıkageliyor ve ben buna kesinlikle inanacak gibi oluyorum. Ne zaman bir köy yolunda yürüsem, köy ne kadar uzakta olursa olsun, kesin bu yoldan daha önce de geçtim diye hissediyorum. Yürürken yol kenarındaki fasulyelerin yapraklarını kopardığımda, mutlaka yine aynı yolda aynı yaprakları önceden de koparmıştım diye içimden geçiriyorum. Ve yine bundan sonra da tekrar tekrar bu yolu yürüyeceğime, aynı yerde

fasulyelerin yapraklarını koparacağıma inanıyorum. Şöyle şeyler de başıma geliyor. Bir keresinde küvette sıcak suyun içindeyim. Gözlerim bir anlığına ellerime gitmiş. Bunun üzerine yıllar sonra yine küvetteyken o an öylesine elime bakışımı, bakarken hissettiklerimi kesinkes hatırlayacağımdan emin oluyorum. Bu düşünce içimi karartıyor. Yine bir akşamüstü kâselere pilav koyarken, ilham desem abartı olacak ama, içimden hızla bir şeylerin geçip gittiğini hissettim. Felsefi bir ipucu mu desem ne desem, beni etkisi altına alan bu şeyle başım, göğsüm tamamen saydamlaştı. Sanki hayatın akışına kendiliğinden kapılıvermişim gibi, dalgaların insafında, hiçbir şey söylemeden, ses çıkarmadan, süzgeçten akan *tokoroten*¹ gibi esnek, güzel ve hafif bir şekilde yaşayıp gidebileceğim gibi hissettim. Öyle felsefi bir şey falan değildi. Hırsız kediler gibi sessizce yaşayıp gideceğime dair bu önsezi, böyle bir hayattan doğru dürüst bir şey çıkmayacağı için tam tersine korkutucuydu. İnsan bu ruh halini biraz daha uzun yaşasa ruhu ele geçirilmiş gibi olur herhalde. İsa gibi. Ama İsa kadın olsa çok edepsiz olurdu.

Günlerimi bomboş geçirdiğim, hayatta zorluk da çekmediğim için, her gün gördüğüm, duyduğum yüzlerce, binlerce şeye duyularım tepki veremiyor, ben saf saf dururken tüm bunlar hayalet gibi peşimde dolanıyor da olabilirler sonuçta.

Yemek odasında tek başıma kahvaltıya oturdum. Yılın ilk salatalığı. Salatalığın yeşilliği akla yazı getiriyor. Mayıs salatalığının yeşilliğinde insanın kalbi boşalmış gibi, acı veren, huzursuz eden bir hüznün var. Ne zaman yemek odasında tek başıma yemek yesem fena halde seyahate çıkasım geliyor. Trene binmek istiyorum. Gazete-

1. Su yosunundan imal edilen *agar* isimli jelatinden yapılan geleneksel bir Japon yemeği. (Y.N.)

ye baktım. Cuşiro Konoe'nin¹ fotoğrafını basmışlar. İyi bir adam mı acaba? Suratı hoşuma gitmedi. Alnı çirkin. Gazetenin en eğlenceli tarafı kitap reklamları. Harf ya da satır başına yüz-iki yüz yen alıyor olmalılar. Bayağı bir emek harcanmış hepsine. Her harften her kelimededen etkili şekilde nasıl yararlanınız diye çırpınıp, sözcükleri elekten geçirmişler sanki. Hepsi çok iyi yazılmış. Bu kadar pahalı sözcüklere kolay kolay rastlanmaz. İnsan seviyor. Heyecan vericiler.

Yemeği bitirip, kapıyı kapayıp, okula doğru yola çıktım. Pek yağmur yağacağa benzemiyordu ama ben yine de dün annemin verdiği şemsiyeyi taşımak istediğim için yanıma aldım. Annem bunu genç kızken kullanırmış. Böyle ilginç bir şemsiye bulduğum için halimden bayağı memnunum. Böyle bir şemsiyeyle Paris sokaklarında yürümek isterdim. Şu savaş bitince kesin böyle klasik şemsiyeler moda olacak diye düşündüm. Tam da bone şapkanın yakışacağı bir şemsiye. Pembe etekleri uzun, yakası açık bir kimono giyip, ipekten siyah dantelli uzun eldivenler takıp, büyük, geniş kenarlı bir şapkaya mor bir menekşe ilıstıirdim. Sonra da yeşilin en koyu zamanında Paris'te bir restorana öğle yemeği yemeye giderdim. Hüzünlü bir şekilde elimi hafifçe yanağıma götürüp dışarıdan geçenleri izlerken biri omzuma dokunurdu. Birden müzik, gül vals. Aman neyse, neyse. Gerçek, bu eski püskü, garip görünüşlü, uzun ince saplı şemsiyeden ibaret. Zavallı ve acınacak durumdayım. Kibritçi kız gibi. Şu otları falan yolup yola çıkayım bari.

Evden çıkarken anneme yardım olsun diye bahçe kapısının önündeki otları biraz yoldum. Belki bugün iyi bir şeyler olur. Hepsi aynı ot olmasına rağmen neden bazısını

1. Cuşiro Konoe (1914-1977): Dönem filmleri ve dizilerinde oynamış oyuncu. (Y.N.)

Bir okurunun kendisine gönderdiği günlüklerden esinlenerek yazdığı *Öğrenci Kız*'da Osamu Dazai Tokyo banliyösünde yaşayan isimsiz bir genç kızın bir gününü anlatıyor. Aklına takılan şarkıları, yolda düşündüğü ve gördüklerini, günlük yaşama dair ayrıntıları ve içten içe duyduğu hüznü büyük bir başarı ve empatiyle resmetmeyi başarıyor.

Yaşama hep çarpıcı bir dürüstlikle bakmış olan Dazai'nin bu uzun öyküsü, gençlerin sesini ve düşüncelerini çekinmeden aktaran ilk modern yapıtlardan biri.

“Dazai aristokrat bir serseriydi, kendi deyimiyle bir suçluydu ve yine de perhizdeki bir kâtip gibi, kendini dizginleyerek yazdı.”

Patti Smith

#japonedebiyatı #masumiyet #gençlik #okul #şefkat

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [t](#) | [X](#) canyayinlari

uzun öykü

ISBN 978-975-07-4480-6

9 789750 764806